

שיחת השבוע

חב"ד
כל הלב לכל אחד

צעירי אגודת חב"ד

יש חדש

אור לעילוי נשמתם

חסידי חב"ד יגבירו ביום שישי זה את הפעילות לזיכוי יהודים במצוות תפילין ולעידוד נשים ובנות להדליק נרות שבת, לעילוי נשמתם של בני משפחת סלומון הי"ד, שנטבחו באכזריות בליל שבת קודש. המרצח ביקש לכבות את אור השבת ואת רוח החיים של עם ישראל, והתשובה לזה היא הגברת האור והתחזקות באמונה בשומר ישראל, שיאמר לצרותינו דיי.

האזינו לסיומי המסכת

הנה מועדי השידורים של סיומי המסכת ברשתות הרדיו: בקול חי (93 ו-92.8) מדי ערב בשעה 21:45, ובתשעה באב עצמו בשעה 14:00. בקול ברמה (92.1, 105.7, 104.3): בכל יום בשעה 15:05, ביום שישי בשעה 9:05, ובמוצ"ש בשעה 21:30. ברשת מורשת של כאן (105, 104.8) מדי יום בשעה 13:00 ובמוצאי שבת בשעה 23:00.

'קומי לנשים'

המוזיקאית החב"דית ציפי קולטניוק מגישה את האלבום השני שלה - קומי, שירי העצמה ואמונה לנשים. באלבום אחד עשר שירים שכתבה והלחינה, בהפקה מוזיקלית מושקעת. השירים מבוססים על רעיונות חסידיים. להזמנות: www.zipikol.com, וגם ברשת חנויות 'ואהבת'.

זמני השבוע

ירושלים תל אביב חיפה בארבע אילת ניו יורק

7:57	7:15	7:20	7:11	7:19	7:03
9:00	8:13	8:20	8:22	8:21	8:18

פרקי אבות: פרק ג

שיחת השבוע הוא גיליון לכל יהודי, המופץ בכל רחבי הארץ והעולם. נוסד בשנת תשמ"ז (1986) בידי הרב יוסף יצחק אהרונוב

עורך: מנחם ברוד

יוצא לאור על ידי: המרכז לעזרי שלוחות
ת"ד 1122 כפר חב"ד 6084000

טל' 073-2480711 • פקס' 03-9606169
www.chabad.org.il • chabad@chabad.org.il
מודעות: טל' 053-3166532, דוא"ל: m3166532@gmail.com
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ולכשרות

נא לשמור על קדושת הגיליון

למה שיזכרו את השואה?

אם שוכחים את החורבן ואת יציאת העם היהודי לגלות, אם שוכחים את גירוש ספרד ואת מסעי הצלב - למה שלא ישכחו גם את השואה?

חיבור אל הסבל היהודי כמרכיב בזהות היהודית (צילום: מנדי הכטמן)

להשמיד אפילו את שרידיה. תשעה באב הוא גם יום גירוש ספרד. ובימינו אלה נוסף עוד אסון על רשימת האסונות שאירעו בתשעה באב - החרבת יישובי חבל עזה, בעקבות החלטה אומללה של ממשלת ישראל.

הניכור כלפי היום הזה מעורר סימני שאלה קשים על היכולת לזכור אפילו את השואה. ככל שיחלפו השנים יש להניח שיגברו הקולות הטוענים כי צריך להפוך דף ולהמשיך הלאה. אם שוכחים את החורבן ואת יציאת העם היהודי לגלות, אם שוכחים את גירוש ספרד ואת מסעי הצלב - למה שלא ישכחו גם את השואה?

מארג שלם

לוח השנה היהודי יש בו מארג שלם של ימי חג וצער, ימי שמחה וימי התבוננות. בתוך המארג הזה יש חשיבות עצומה גם לימי בין המצרים ולתשעה באב. אמנם נחמד הרבה יותר לשמוח ולחגוג מלצום ולהתאבל, אבל גם החיבור אל הסבל היהודי ואל הפרקים הקשים בהיסטוריה שלנו הוא מרכיב מהותי בהווה היהודית. זיכרון החורבן וצער הגלות הם שהזינו במשך דורות את האמונה בגאולה ואת הציפייה לחידוש ימינו כקדם.

חז"ל כבר הביעו את הרעיון הזה במאמרם: "כל המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה". תודעת האבל היא המניעה את החתירה לגאולה. מי שחש את כאב הגלות, יש בו שאיפה וכמיהה לגאולה, שתבוא במהרה בימינו.

תשעה באב המתקרב חושף את פרצופו של עולם השקר שאנו שרויים בו. בשבועות האחרונים הננו עדים לניסיונות לעורר תסיסה על 'הדתה', מתוך יצירת רושם שהב' עיה המרכזית של עם ישראל היא עודף חיבור למסורת היהודית.

מקימי הצעקה גם טוענים שאי אפשר להפקיד את הנחלת המסורת בידי אנשים דתיים, וכי גם מי שאינם שומרי תורה ומצוות נושאים עמם 'עגלה מלאה' של נכסי רוח, שהם חלק אינטגרלי מהתרבות היהודית עתיקת היומין.

והנה מתקרב תשעה באב, ומה אנחנו רואים? מי שמחובר חיבור אמיתי למסורת היהודית, מתעטף באבל, הולך אל המקורות המספרים על החורבן והגלות, וחש את עוצמתו הכואבת של היום הזה. ואילו המתיימרים לדבר על 'עגלה מלאה' שאינה מחוברת למסורת ישראל - ממלאים את בתי הקפה, יוצאים לבלויים, נהנים ממופעי קיץ עלזים, ואינם מבינים מה זה התשעה באב הזה שנפל עליהם פתאום באמצע החופשה.

חלק מעוגני הזהות

אם תשאלו צעירי ישראלי מצוי מהו תשעה באב בשבילו, מן הסתם תיענו במשיכת כתפיים. אולי הוא ימלמל משהו על בית המקדש שנחרב לפני אלפיים שנה. אין הוא חש שזה יום בעל משמעות בעבורו.

הניכור הזה כואב כליכך, כי תשעה באב הוא חלק בלתי נפרד מעוגני הזהות שלנו. התודעה היהודית מבוססת לא רק על חגים שמחים, אלא יש בה מרכיב חשוב של חיבור לפרק העצוב בהיסטוריה היהודית, הפרק שמספר את סיפור החורבן, הגלות והסבל היהודי.

סיפורו של תשעה באב מתחיל בחטא המרגלים, שהשאיר את העם במדבר ארבעים שנה. תשעה באב זה חורבן הבית הראשון והשני; נפילתה של ביתר; העלאת המחרשה על ירושלים, כדי

לא לפחד מעמי כנען

עיכובים הנובעים מהשכל שבראש, מחשבות וטיעונים שמצננים את התלהבותו הרוחנית. הזרוע מייצגת את העיסוקים הגשמיים, שאף הם דורשים את תשומת לבו של האדם, ומונעים ממנו לעסוק בעבודתו.

לקדש את הגשמיות

יש לנהוג בבחינת "וטרף זרוע אף קדקוד": לא להתחיל לטפל בסבלנות ובנחת בכל בעיה, אלא לקטוע אותן בבת אחת ובנחישות. זה נעשה על ידי 'רמח': רמ"ח תיבות קריאת שמע, שעניינן קבלת עול מלכות שמים.

וקודם לכן נדרש שיהיה "ואת יהושע ציווית". שמו של יהושע נקבע על שם: "יה יושיעך מעצת מרגלים". המרגלים מיאנו להיכנס לארץ כי ביקשו את העבודה הרוחנית בלבד, ויהושע יצא נגדם בכוחו של הקב"ה. כאשר דבקים בדרכו של יהושע ומבקשים לקדש את הגשמיות, זוכים להצלחה במלחמה ולסיוע שמעל לכוחות הטבעיים.

(תורת מנחם תשד"מ, כרך ד, עמ' 2314)

אמרת השבוע

שהמשיח לא יסבול

כאשר רבי ארון לייב מפרמישילן בא אל רבי אלימלך מליז'נסק שאלו רבי אלימלך: "ר' ארון לייב, העולם אומר שהנכם המשיח. האומנם נכון הדבר?"

השיב רבי ארון לייב: "אינני המשיח, אך מה שהעולם אומר עליי שהנני משיח, יש דברים בגו. הלוא נאמר שמשיח צדקנו סובל ייסורים בשל חטאי בני ישראל, כמו שכתוב (ישעיה נגה) 'והוא מחולל מפשעינו'. ואילו אני עמל לזכך את עצמי, שבגללי משיח לא יסבול. לכן חושבים עליי שאני המשיח".

פתגם חסידי

"על הגאולה נאמר: 'מה נאוו על ההרים רגלי מבשר' – אנו מצפים למשיח אמת, והאמת יש לה רגליים. לכן מציינים את 'רגלי המבשר' דווקא" (רבי משה ביק)

אכן, גבורתם של בני גד ובני ראובן מצוינת בכמה מקומות, כפי שרש"י כותב בפרשת וזאת הברכה: "הרוגיהן היו ניכרין, חותכים הראש עם הזרוע במכה אחת".

ובכל זאת, מאחר שעמדה לפנייהם מלחמה עם שלושים ואחד מלכים, מתעורר חשש שגבורתם הטבעית לא תספיק. לכן אמר להם משה: "לא תיראום", שכן "ה' אלוקיכם הוא הנלחם לכם". מובטח לכם ניצחון למעלה מדרך הטבע, ועם זה, הנס צריך לבוא בתוך גדר הטבע, ולכן נדרש מכם להיות חלוצים.

עידוד מיוחד

מאותה סיבה מופנים דברי עידוד מיוחדים גם ליהושע, המנהיג שמוביל את העם למלחמה זו: "כן יעשה ה' לכל הממלכות אשר אתה עובר שמה". כשם שמושה גבר על מלכים גיבורים, כך יהיה גם אצל יהושע.

'כיבוש הארץ' הוא משימה רוחנית, שמתרחשת בנפשו של יהודי. עליו להשתלט על 'חלקו בעולם' ולהאירו באור הקדושה. שני מכשולים צפויים בדרכו: 'קדקוד' ו'זרוע'. ה'קדקוד' מייצג

בדברי הפרידה של משה לעם ישראל יש דבר המעורר תמיהה: תחילה הוא פונה אל בני גד ובני ראובן: "ה' אֱלֹהֵיכֶם נָתַן לָכֶם אֶת הָאָרֶץ הַזֹּאת לְרִשְׁתָּהּ... חֲלוּצִים תִּעֲבְרוּ לְפָנַי אַחֲיֵיכֶם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל בְּנֵי חֵיל". אחר כך הוא עובר לדבר על יהושע: "וְאֵת יְהוֹשֻׁעַ צִוִּיתִי בְּעַת הַהוּא לֵאמֹר, עֵינֶיךָ הֲרֹאת אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהֵיכֶם לְשָׁנֵי הַמְּלָכִים הָאֵלֶּה. כֵּן יַעֲשֶׂה ה' לְכָל הַמְּמַלְכוֹת אֲשֶׁר אִתָּה עִבְרָ שְׁמָה". מיד אחר כך הוא שב לעסוק בבני גד ובני ראובן (כך משתמע מדברי רש"י): "לא תִּירָאוּם, כִּי ה' אִתְּךָ הֵיכֶם הוּא הַנִּלְחָם לָכֶם".

אפשר לשער ששני השבטים נזקקו לעידוד מיוחד, שכן הם התחייבו להתייצב חלוצים למלחמה על הארץ, לפי שהיו גיבורים ואויבים נופלים לפנייהם, שנאמר: וטרף זרוע אף קדקוד". אך לאיזה צורך יש להזכיר באמצע הדברים את הציווי ליהושע, שאינו מבני גד וראובן?!

נכונות ויכולת

אלא שלא היה דיי בנכונותם של בני גד ובני ראובן להיות חלוצים במערכה על ארץ ישראל.

מן המעיין

תשעה באב | מאת הרב אליעזר ברוד, רב כרמי יוסף

מי חוטא ולוקה

"חטא חטאה ירושלים, על כן לנידה היתה" (איכה א.ח). וכי אומות העולם אינם חוטאים? אלא אף על-פי שחוטאים אינם לוקים, לפי שאינם כלום; אבל ישראל חטאו ולקו.

(מדרש רבה)

איסור זמני

העונש שהוטל על ירושלים בשל חטאיה אינו איסור עריות, שהוא איסור עולם, אלא הוא כאיסורה של נידה, שאינו אלא איסור זמני.

(רבי יוסף שאול נתנזון)

בהעדר האחדות

"ותזנח משלום נפשי, נשיתי טובה" (איכה ג.יז). מדוע "נשיתי טובה"? מפני ש"ותזנח משלום נפשי", שאין בנו אחדות.

(חתם סופר)

ידיד בא בלי הזמנה

"א קמצא וברקמצא חרוב ירושלים" (גיטין נה). במה אשמתו של קמצא, והלוא הוא לא נכח בסעודה כלל? אלא אוהב נאמן צריך לבוא לשמחת חברו גם אם לא הוזמן, ואילו קמצא המתין להזמנה. לכן גם לו חלק בחורבן.

(רבי יצחק מוורקי)

צדק דוחים, רשע – מיד

"צדק ילין בה ועתה מרצחים" (ישעיה א.כא).

"צדק" – מעשה טוב, "ילין בה" – דוחים למחר. אבל "ועתה מרצחים" – רציחות וכל דבר רע, זאת עושים "עתה", תכף ומיד, ואין דוחים זאת למחר.

(בינה לעתים)

שמירת צלם אנוש

"כל רודפיה השיגוה בין המצרים" (איכה א.ג). שונאי ישראל מתפעלים מזה שיהודים, גם בשעת צרה ומצוקה, עומדים במעמדם הרוחני, ואינם מאבדים צלם אנוש. גם בשעה כזאת הם נושאים את דגל התורה והאמונה.

רחמנות על היתומים

"יתומים היינו ואין אב" (איכה ה.ג). כשהגיע רבי לוי יצחק מברדיצ'ב לפסוק זה התייפח ואמר: ריבונו של עולם, כתבת בתורתך "כל אלמנה ויתום לא תענון". מדוע אתה מייסר אותנו בעינויים קשים?! הלא גם אתה מקיים את הנאמר בתורה הקדושה.

לשאת גם את הלב

"נישא לבבנו אל כפיים, אל אֵל בשמים" (איכה ג.מא). לא דיי שאנו נושאים את כפינו למעלה וטופחים אותן זו בזו בשעת התפילה; "נישא לבבנו אל כפיים" – עם הידיים צריך לשאת ולהרים גם את הלב.

(רבי העניך מאלכסנדר)

חלות הלב

דברי הרב הדהדו בחלל בית הכנסת הצפתי ועשו רושם עמוק על המתפללים. תיאורו מלאי הצבע של הרב הילכו קסם על המאזינים וסחפו את דמיונם.

הנה הם בבית המוקדש, צופים בהקרבת הקרבנות, המכפרת על עוונות בני ישראל. וכאן מגורת הזהב הטהורה, שנרותיה מאירים את העולם כולו. ועתה לפנייהם השולחן הטהור, ועליו לחם הפנים.

קעת נשבר קולו של הרב וביטא את הגעגועים לבית המוקדש החרב. הרב תיאר את צערה של השכינה על הגלות המרה ועל החשכה שירדה לעולם עם שריפת בית אלוקינו. לא שולחן ולא מגורה, לא הקרבת לחם פנים ולא הדלקת נרות... מעיני השומעים נשקף צער.

בין השומעים היה יהודי שעלה ארצה מפורטוגל. הוא בא ממשפחת אנוסים, וגדל בבית שבו ניסו לשמור אורח חיים יהודי על אף רדיפות האינקוויזיציה. ידיעותיו היו דלות, אך הוא קיים מצוות בדקדקנות וביראת שמים תמימה.

הוא שב הביתה מדרשת הרב ולבו בוער. במיוחד נקשר לדברי הרב שעסקו בלחם הפנים. בלבו גמלה החלטה לחדש את המצווה היקרה. הוא פנה מיד אל אשתו וביקש ממנה לאפות בעבורו בערב שבת שתי חלות. הוא הוסיף והדריך אותה כיצד להכין את החלות: עליה להשתמש בקמח סולת נקי בלבד, לנפותו שלוש־עשרה פעמים, ללוש את העיסה בטהרה ולאפות את החלות היטב.

אף שהשניים היו עניים וחסרי כול הצליח האיש להדביק בהתלהבותו גם את רעייתו. "ניחא את לחם הפנים לפני ה' ונעשה לו נחת רוח", אמר לה בעיניים בורקות. במאמצים רבים הצליחו לחסוך פרוטה לפרוטה ולקנות קמח מובחר לצורך המצווה.

בערב שבת קודש מיהר היהודי לבית הכנסת ובידיו שתי חלות ריחניות. איש לא היה שם מלבדו. הוא ניגש אל ארון הקודש, פתחו בהתרגשות, נשא את כפיו והתפלל בכל לבו: "ריבוננו של עולם, הרי לך לחם הפנים, ויהיה זה לנחת רוח לפניך!". בזהירות הניח את החלות בארון הקודש, סגר את דלתותיו, וחזר לביתו.

כעבור זמן בא השמש לבית הכנסת, להכין את המקום לקראת השבת. כשניגש לארון הקודש הבחין מיד בחלות הטירות. בלי לחשוב פעמיים לקח לביתו בשמחה. כשחזר היהודי

לבדוק מה אירע לחלות, לא ידע את נפשו מרוב שמחה: החלות נעלמו. לא היה לו ספק: יד מן השמים אספה אותן. הקרבן שהביא התקבל לרצון.

הוא שב לביתו ובישר בצהלה לאשתו כי בדק בארון הקודש והחלות אכן נלקחו. "אשרי!", ספק את כפיו

באושר, "על כך נאמר 'כי לא בזה ענות עני', והלחם התקבל לקרבן בעודו חם!".

בקוצר רוח המתין ליום שישי הבא. שוב אפתה אשתו חלות, והעניין שב ונשנה, לשמחת האיש ואשתו ולשמחת השמש...

לומדים גאולה מאת מנחם ברוד

"קח את ה'חג' הזה"

שמה של שבת זו – חזון – שזור זה בזה את החורבן והגאולה. 'חזון' הוא על שם ההפסטה, 'חזון ישעיהו', העוסקת בנבואת החורבן; ואולם ידועה אִמרתו של רבי לוי־יצחק מברדיצ'ב, שהשבת נקראת 'חזון' (מלשון מחזה), מפני שמראים בה לכל יהודי את בית המקדש השלישי מרחוק. הרי שהמילה 'חזון' רומזת הן לחורבן הן לגאולה.

מכיוון שאסור לשקוע בעצבות חיפשו גדולי החסידות כל דרך אפשרית, המותרת על־פי ההלכה, כדי להביא שמחה של מצווה. במקום להתרכז בבל על החורבן חינוכו למלא את הלבבות בכיסופים לגאולה. יש אומרים שאף המנהג ליידות 'בערעלאך' (פירות־בר קוצניים) בתשעה באב נועד להזהיר מפני שקיעת יתר ביוגן ובצער.

זכות אברכים כאלה

רבי ישראל מרוז'ין היה דוחה מאוד את העצבות והיה מדבר תמיד בגנותה ובשבח השמחה. כשהגיע תשעה באב לא יכלו כמה מחסידיו להניח לרגשי התוגה והעצב להשתלט עליהם וחיפשו דרכים לשמח את עצמם. הם החליטו להשתעשע בדרך מקורית: שלשלו חבל ועניבה בקצהו מפתח הגג של בית המדרש, וכאשר היה מישוה נכנס פנימה היו 'לוכדים' אותו בחבל ומרימים אותו למעלה...

בתוך כך נכנס הצדיק לבית המדרש. העומדים על הגג לא יכלו לזהותו והרימו גם אותו אל על. רק כשכבר היה באוויר זיהו אותו ומיהרו להורידו, רועדים מפני הצפוי להם. כשהורד הצדיק נשא עיניו למרום וקרא: "ריבוננו של עולם, הרי אתה רואה שבניך אינם רוצים ב'חג' הזה; טול אותו אפוא מהם..."

ועוד מסופר על רבי שלמה מקרלין שפעם אחת ביקר בתשעה באב אצל רבנו הזקן בעל התניא. באותם ימים שהה שם גם החסיד הידוע ר' שמואל מונק'ס, שהיה חסיד מעמיק אך גם 'שובב' ושנון. בזמן אמירת הקינות ידה 'בערעלאך' לכל עבר, ובלי כוונה פגע אחד מהם גם ברבי שלמה. הקפיד על כך הצדיק ואמר לרבנו הזקן: "בגלל אברכים כאלה נחרב בית המקדש". רבנו הזקן לא השיב.

למחרת הציע רבנו הזקן לרבי שלמה לצאת אל היער. הם נכנסו אל פנים היער, ופתאום שמעו ממרחק קול בוכה מרה. הם התקרבו וראו יהודי מקונן על חורבן בית המקדש, וקולו מזעזע את הלב. כשהגיעו אליו ראו שזה ר' שמואל, היושב בתוך קן נמלים, וכולו שקוע באמירת הקינות. הגיב רבי שלמה ואמר: "בגלל אברכים כאלה ייבנה בית המקדש".

בהתקרב הגאולה

חסידים השתדלו להפוך את הכיוון, ולהעביר בימים אלה את הדגש מהעצב על החורבן לכיסופים לגאולה. אמר כ"ק אדמו"ר הרי"צ: "הכלי לביאת המשיח הוא – אחדות. ובפרט כאשר בני ישראל יתאחדו וכולם ידברו אודות משיח – ימשיכו ברצון השם יתברך את הגאולה השלמה על־ידי משיח גואל צדק במהרה בימינו" (ספר השיחות תרצ"ו עמ' 330).

הרבי מליובאוויטש הסביר מדוע נהוג בדורות האחרונים להשתמש בפסוק "הושיעה את עמך" לצורך ספירת עשרה למניין. וכך אמר: פעם נהוג היה למנות עשרה למניין בעזרת הפסוק 'ואני ברוב חסדך אבוא ביתך, אשתחוה אל היכל קודשך, ביראתך' (שיש בו עשר מילים), אך לאחרונה נהגו לומר את הפסוק 'הושיעה את עמך וברך את נחלתך, ורעם ונשאם עד העולם'. הטעם הוא שבדורות הראשונים בחרו פסוק המתאים לתפילה בבית הכנסת, ואילו בדורות האחרונים, כאשר מתקרבים והולכים לביאת המשיח, הדבר הראשון שאומרים בהתאספנו לבית הכנסת לתפילה הוא תפילה לגאולה – "הושיעה את עמך"!

בערב שבת הגדול ישב הרב בשעת אחר הצהריים בבית הכנסת והכין את דרשת שבת הגדול. הוא הבחין באיש הפשוט נכנס לבית הכנסת, ניגש אל ארון הקודש ומניח בו שתי חלות!

בעודו מנסה לעכל את פשר המעשה, שמע את תפילתו של האיש ואת דבריו על לחם הפנים. "מה אתה עושה!", הזדעק לעברו.

היהודי נחרד. בתום לב הסביר לרב כי הרעיון נולד בו למשמע דבריו על נחת הרוח הגדולה שעשה לחם הפנים לקב"ה. "לכן החלטתי", הסביר, "לחדש את המצווה ולהקריב מדי ערב שבת שתי חלות, ואין ספק שקרבני מתקבל לרצון".

"שוטה שכמותך!", קטע הרב את דבריו, "וכי סבור אתה שקרבנך עולה השמימה? וכי הקב"ה זקוק ללחם שלך? מן הסתם השמש לוקח את החלות ואוכל אותן בהנאה!".

הרב הוסיף לגעור ביהודי הפשוט, ואף זימן אליו את השמש וזה הודה כי אכן הוא הנוטל בכל ערב שבת את החלות מארון הקודש.

אבל וחפוי ראש שב היהודי אל ביתו. הוא חש שעולמו חרב עליו. לא זו בלבד שלא עשה מצווה, מתברר שעבר עברה חמורה וביזה את הקודש. הוא לא ידע את נפשו מרוב צער.

לא חלף זמן רב ואל בית הכנסת נכנס בצעדים נמרצים אחד מתלמידיו של האר"י. הוא ניגש בבחילות אל הרב, והודיע לו כי בפיו הודעה מאת רבו. "האר"י אמר שעליך להיפרד ממשפחתך", הודיע לרב בארשת פנים חמורה.

"מדועי?!", נחרד הרב, "מה פשעתי?".

"מן השמים נגזר עליך כי מחר בשעת הדרשה תלך לעולמך!", אמר לו התלמיד.

הרב מיהר אל האר"י הקדוש, לשאול על פשר הגזרה שניחתה עליו. "ביזית והשפלת יהודי תמים ויקר", אמר לו האר"י. "דע לך, שמיום שחרב בית המקדש ובטל לחם הפנים, לא הייתה לקב"ה נחת רוח כפי שגרם היהודי הזה. מעשיו התמימים, אף שהיו שגויים, נחשבו כאילו הביא את לחם הפנים ממש. ומאחר שאתה לעגת לו וגרמת להפסקת אותה נחת רוח עילאית, נחתם דינך. אין ביכולתי להמתיק את הגזרה!".

ואכן, למחרת, עוד בטרם נשא הרב את הדרשה, התקיימו דברי האר"י, ל, והרב שבק חיים לכל חי.

(על־פי 'משנת חכמים' לרבי משה חאגיז)

בדרכם של עולי הרגל

היה מוכר לחוקרים, ואילו המזרחי לא היה ידוע. לאחר החפירות נחשפה הדרך לכיוון הכותל. לפי דעתי היא חוצה את העיר. אחרי שהמצא נחשף, התחלנו לעשות את החיבור."

חיבור למקורות

ובחזרה לדרך עולי הרגל: "לצעוד כאן זה ממשש את מה שקרה פה לפני אלפיים שנה. לנגוע בחורבן, להבין את ההיסטוריה", הוא אומר בהתלהבות. "כאן המרצפות של העולים שצעדו לבריכת השילוח, ומכאן התחילו לעלות לבית המקדש". הדרך הזאת מובילה גם לתעלת מסתור שאליה נמלטו היהודים מהרומאים.

שוקרון חושב שהציבור צריך להעמיק בלימוד ההיסטוריה. "צריך ללמוד את ההיסטוריה של תקופת המקדש - לפני החורבן, בתקופת החורבן, בתקופת הורדוס, בתקופת החשמונאים - להבין את ההיסטוריה, ולעשות את החיבור."

עמיד משותף

כארכאולוג ותיק הוא מגחך למשמע הצהרות של אישים מוסלמים המכחישים את הקשר של העם היהודי לירושלים. "אלה טענות שאין להן שחר", הוא אומר בפסקנות. "ברור לכל חוקר שירושלים הייתה עיר יהודית, היה בית מקדש,

אחרי שנים של עמל ופינוי טונות של עפר, נחשפה בעיר דוד התגלית המרגשת: הרחוב שעולי הרגל צעדו בו, מבריכת השילוח אל בית המקדש. "אני עכשיו עולה במדרגות, בדיק בדרך שעשו זאת העולים לפני אלפיים שנה", אומר הארכאולוג אלי שוקרון שהיה מהצוות שהביא לחשיפת הדרך.

מאות שנים ניסו טובי הארכאולוגים לפתור את התעלומה ולהבין היכן הייתה בריכת השילוח ששימשה את עולי הרגל בימי בית שני. "הכול היה מכוסה עפר, לא היה פה שום דבר. בעקבות החפירות הצלחנו לחשוף את העבר. זה הישג מדהים", מתפעל שוקרון, המשמש כיום מורה דרך מוסמך לתיירים בירושלים.

שורת תגליות

על שמו של שוקרון וצוותו, שניהל את החפירות בעיר דוד קרוב לעשרים שנה, רשומות לא מעט תגליות ארכאולוגיות, השופכות אור על החיים בזמן בית המקדש. "מצאנו לפני כמה שנים בתוך תעלת ניקוז פעמון זהב של הכהן הגדול. איתרנו בתעלה גם חרב רומית, שבה השתמשו לפגיעה ביהודים שהסתתרו. עוד מצאנו חותם שעליו נכתב 'טהור להשם'. והיו עוד תגליות."

על חשיפת התגלית הוא מספר: "באזור בריכת השילוח יש חלק מזרחי ומערבי. החלק המערבי

פינת ההלכה

מאת הרב יוסף גינזבורג, רב אזורי, עומר

הסעודה המפסקת

שאלה: מה הם הדינים הקשורים בסעודה שאוכלים לפני התענית?

תשובה: שלא כשאר התעניות, שתחילתן בעלות השחר, תענית תשעה באב מתחילה בשקיעת השמש של היום שלפניה, בדומה ליום הכיפורים.

בסעודה המפסקת, כשאוכלים אותה ביום חול אחר חצות היום, ואין הכוונה לאכול אחריה סעודת קבע, אסרו חז"ל לאכול שני תבשילים. ירקות ופירות חיים מותר אפילו כמה מינים. וכמוכן אפשר לאכול בסעודה כמה מיני מאכלי חלב שאינם מבושלים.

בסעודה זו נהוג לשבת על הקרקע (בהפסק כלשהו) או על כיסא נמוך. אין צריך לחלוץ נעליים, מכיוון שהאבלות אינה נוהגת מבעוד

לגעת בחיים ערב החורבן. למעלה: שוקרון

עלו לרגל. אנחנו נלך עם האמת והיא תנצח. הם יכולים לשקר פה ושם, אבל הממצאים אומרים את דברם."

כמי שהשקיע שנים רבות בחשיפת אוצרות מתקופת המקדש, הוא חש את משמעות החורבן: "מאוד חשוב שעם ישראל יאהב איש את רעהו. דיי עם המלחמות, עם התכונות. הגיע הזמן להיות מחוברים. יש לכולנו היסטוריה משותפת ועתיד משותף. רק אם נהיה מחוברים - נוכל לצעוד הלאה, למקום טוב יותר."

ביטוח משכנתא? חיסכון בהתחייבות!

077-444-7777

ייעוץ חנים וללא התחייבות! גפן בס"ד

הסרת משקפיים בלייזר

התאמה מלאה לציבור החרדי

מחיר קבוצתי

ימי בדיקות נפרדים לבדיקת התאמה חנים: 03-7922620

אסותא מרכזי מומחסי לייזר אופטיקה

הסרת משקפיים עושים בבית חולים

רשת משקפיים

280

1599-555-280

ריב 280 קונים משקפיים בחינם!

בסניפים: מאוחדת: בני ברק, ירושלים, ביתר, בית שמש, אשדוד | מכבי: בני ברק, בית שמש, ירושלים-נחום 10

לחברי מאוחדת שיא ומכבי זהב עד גיל 18 ולחברי מכבי שלי מעל גיל 18 50% הנחה • עדשות 156 cr • אנטרי רפלקס \ נגד שריטות • חוסם קרינת מחשב uv • עד מספר 6 / צילינדר 2

מכבי מאוחדת לחיות בריא ולהישאר בריא

בני ברק: ר' עקיבא 89 | ירושלים: כנפי נשרים 66 | ירושלים: נחום 10 | בית שמש: נהר הירדן 36 | ביתר: מרכז מסחרי חיים זקן | נתיבות: רח' ירושלים 62 | אשדוד: רבי יוסי בן חלפתא 1